

De verbindende school

Een korte beschrijving

De verbindende school als antwoord. Maar op welke vraag?

Het concept van de *verbindende school* gaat kort gezegd in op de vraag 'Van wie is de school?'

Op veel scholen keren bepaalde discussies met regelmaat terug. Het adagium 'We moeten strenger zijn, leerlingen zijn hier niet de baas' uit het ene jaar, wordt het volgende jaar vervangen door 'We mogen leerlingen wel meer de ruimte geven, ten slotte is het ook hun school.'

Een andere klassieke discussie beweegt zich tussen 'We moeten leerlingen meer loslaten, dan worden ze zelfstandig,' en 'We moeten leerlingen discipline bijbrengen, pas dan leren ze zelf-discipline.'

Medewerkers houden elkaar in dergelijke discussies gevangen. En op veel scholen zijn verschillen tussen medewerkers daarom eerder tegenstellingen dan aanvullingen. Soms zelfs zijn teams in 'kampen' verdeeld. Zichtbaar en uitgesproken, maar veel vaker onderhuids.

Op veel scholen buitelen ontwikkelingen over elkaar. De samenhang wordt slechts door weinigen gezien. En eigenaarschap wordt door nog minder mensen gevoeld.

De *verbindende school* heeft zich bewezen als een concept dat samenhang en breed eigenaarschap creëert.

Herkomst en ontwikkeling

De *verbindende school* is gebaseerd op de *sociale discipline matrix* van Paul McCold & Ted Wachtel¹. KPC-groep heeft de matrix in Nederland bekendheid gegeven en aan de hand van de matrix praktische handreikingen gedaan om *herstelrecht* op scholen in te voeren.²

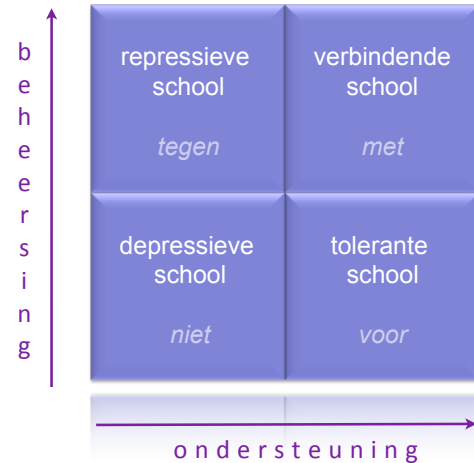
Whydentity Identiteitsmarketing past de *verbindende school* toe bij het verankeren van de *identiteit* in de school. Daarmee verbreedt zij het model van het sociaal-pedagogisch klimaat naar de identiteit (zijn), het beleid (richten), de organisatie (inrichten) en het gedrag (verrichten). Het handelen van alle mensen in de school wordt op die manier verbonden aan de identiteit van de school. De *verbindende school* is daarmee een model geworden dat waarden, mensen en ontwikkelingen aan elkaar verbindt.

De sociale discipline matrix

De sociale discipline matrix doorbreekt het paradigma dat eisen en ondersteuning twee tegenpolen zijn, door beide uitersten met elkaar te verbinden. In de vertaling naar het sociaal-pedagogisch klimaat kunnen de vier kwadranten als volgt beschreven worden:

¹ *In Pursuit of Paradigm: A Theory of Restorative Justice* / Paul McCold & Ted Wachtel (2000)

² *De verbindende school, Herstelrecht in het Nederlandse onderwijs* / Hans Oostrik e.a. (2005)

Kwadrant 1: de repressieve school

Normen en waarden worden vanuit een machtspositie opgelegd: de regels liggen vast en overtredingen worden niet getolereerd. Autonomie wordt ontkend, er worden harde eisen gesteld, strenge straffen opgelegd en medewerking wordt geforceerd. Het gezag neemt een aanklagerspositie in en maatregelen worden genomen **TEGEN** eenieder die hierin niet meegaat. Er wordt niet geïnvesteerd in individuele hulpverlening of relatievorming. Regels zijn regels, waaraan niet valt te tornen. Zij beperken de ruimte en geven de grenzen aan die niet overschreden mogen worden.

Kwadrant 2: de depressieve school

Normen en waarden zijn wel ergens vastgelegd, maar de naleving ervan komt niet zo nauw. Autonomie wordt gebruikt als uitvlucht om niet te hoeven handelen: je zoekt het zelf maar uit, zie maar hoever je komt, ik ben er **NIET** voor jou, jullie weten het toch allemaal beter. Het gezag kiest hier voor de machteloosheid van de slachtofferpositie: ik weet/wij weten het ook allemaal niet meer. Als iemand tegen problemen oploopt, vindt niet of nauwelijks ondersteuning plaats.

Kwadrant 3: de tolerante school

Natuurlijk zijn er normen en waarden, maar er is veel begrip voor degenen die daarmee moeite hebben. Er worden weinig eisen gesteld, toegeeflijkheid is kenmerkend en voor de lieve vrede worden heel wat zoete broodjes gebakken. Autonomie wordt hier gezien als excuus: je kunt nu eenmaal niet meer verwachten, ze zijn er nog niet aan toe, we moeten niet te veel willen. Waar nodig vindt ondersteuning plaats en wordt er dispensatie of compensatie verleend. Problemen die ontstaan worden zoveel mogelijk **VOOR** de ander opgelost. Het gezag opereert voornamelijk vanuit de redderspositie: wij weten wel wat goed voor je is.

Kwadrant 4: de verbindende school

Binnen duidelijk vastgestelde grenzen wordt gestreefd naar een klimaat waarin iedereen gestimuleerd en geprikkeld wordt om medeverantwoordelijkheid te dragen voor het welbevinden van zichzelf, de ander en de omgeving. Wederzijds respect is een vaste waarde. Regels zijn er niet om de regels, maar om de ruimte aan te geven waarbinnen iedereen zich vrij kan bewegen. Het gezag kiest voor gedeeld leiderschap zoekt samen **MET** de betrokkenen naar mogelijkheden om maximaal bij te dragen aan het gezamenlijke doel. Waar nodig wordt ondersteuning aangeboden.

Toepassingsmogelijkheden

Hierboven wordt de sociale discipline matrix toegepast op het sociaal-pedagogisch klimaat. Praktische toepassingen die hierbinnen zijn ontwikkeld, zijn o.a. :

- ▶ (vormen van) leerlingparticipatie
- ▶ van regels naar afspraken (gedeeld eigenaarschap)
- ▶ herstelrecht

Daarnaast is de matrix toepasbaar op leiderschap, cultuur en onderwijs.

domein	Leiderschap	Cultuur	Onderwijs
toe-passing	<ul style="list-style-type: none">▶ persoonlijk leiderschap▶ gedeeld leiderschap▶ verbindende communicatie	<ul style="list-style-type: none">▶ persoonlijke standaarden en gedeelde waarden▶ van weerstand naar betrokkenheid▶ van tolerantieklimaat naar verantwoordelijkheidsklimaat▶ excelleren in samenwerken	<ul style="list-style-type: none">▶ van onderwijzen naar leren▶ gedeeld eigenaarschap▶ excelleren in samenwerken

